

17

Yttrande över motion
2020:62 av Talla Alkurdi
(S) med flera om
Tydlighet vid val av
vårdcentral
HSN 2020-1813

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Allmänmedicin
Christoffer Bernsköld

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-03-23

HSN 2020-1813

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2020:62 av Talla Alkurdi (S) med flera om Tydlighet vid val av vårdcentral

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motionen tydlighet vid val av vårdcentral. I motionen föreslår Talla Alkurdi (S), Petra Larsson(S), Victor Harju (S) samt Daniel Carlstedt (S) att all digital listning till vårdcentral/husläkarmottagning ska ske via 1177.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2020:62 av Talla Alkurdi (S), Petra Larsson(S), Victor Harju (S)
samt Daniel Carlstedt (S)

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2020:62 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Under 2020 har flera nya husläkarmottagningar etablerats i Region Stockholm. Vårdgivare som sedan tidigare har bedrivit sin digitala verksamhet från andra regioner har också övertagit ett antal befintliga husläkarmottagningar inom regionen. Detta innebär flera fördelar ur regionens perspektiv. Genom de etableringar och övertaganden som har skett så har Region Stockholm en direkt avtalsrelation med dessa vårdgivare, vilket tidigare har saknats. Det medför att verksamheten utvecklas i en mer digifysisk inriktning där vårdgivaren kan erbjuda både

digitala och fysiska kontakter vilket minskar antalet vårdövergångar som behövs för att kunna möta patienters behov. Det skapar också mer likvärdiga villkor gentemot de vårdgivare som regionen sedan tidigare har avtal med.

Den digifysiska utvecklingen ligger väl i linje med den övergripande inriktning som regionen har om att verksamheten ska utformas och anpassas efter patientens individuella behov och förutsättningar.

Avtalsrelationen förbättrar vidare regionens möjligheter att följa upp den hälso- och sjukvård som medborgarna får vilket är positivt ur ett patientsäkerhetsperspektiv.

För att möjliggöra en hantering av större flöden av digitala kontakter har Region Stockholm möjliggjort att dessa kontakter kan utgå ifrån en specifik enhet inom en koncern. Det råder här ingen särbehandlingen mellan olika vårdgivare och hanteringen skiljer sig inte från hur regionens egenregiverksamhet, SLSO, har strukturerat upp sin digitala lösning ”Alltid Öppet”.

Den 1 februari 2021 förändrades villkoren gällande ersättning för nystartade mottagningar och förvaltningens bedömning är att de nya villkor som finns i nu gällande avtal avseende dessa ersättningar, kombinerat med övriga villkor, inte möjliggör att en vårdgivare ekonomiskt gynnas av att registrera digitala besök på en av sina mottagningar.

Förvaltningen har tagit fram tillämpningsanvisningar avseende listning på husläkarmottagning och tydliggjort hur information i samband med listning ska utformas. I informationen ska framgå innebörden av att lista sig på en vårdcentral och att man vid omlistning förlorar sin nuvarande listning alternativt köplats hos annan husläkarmottagning. Syftet med tillämpningsanvisningarna är att säkerställa att patienten fattar ett aktivt och medvetet val.

I samband med KRY:s etablering av husläkarmottagningar i Region Stockholm ökade antalet listade individer hos denna vårdgivare markant. Listningen har succesivt fortsatt att öka hos de vårdgivare som tidigare bedrivit digital utomlänsvård, men med avtagande hastighet.

Regions strategi avseende digitalisering bygger på att ställa krav på den förmåga vårdgivarna ska uppnå samt vilken typ av tjänster de ska

tillhandahålla gentemot medborgarna. Det innebär att olika vårdgivare kan välja olika tjänster med den funktionalitet som avtalen kräver.

Patienter har alltid möjlighet att ånyo lista om sig och välja den vårdcentral man tidigare var listad på, eller annan vårdgivare, då Regionen inte tillämpar ett begränsat antal listningar som kan göras per person och år. Respektive husläkarmottagning kan dock själva välja ett listningstak för sin mottagning och i dessa fall bildas en kö som baseras på tidpunkten för ansökan om att lista sig på den aktuella mottagningen. Således kan patienter som varit listad på en husläkarmottagning med listningstak behöva stå i kö för att ånyo bli listad hos denna vårdgivare. I Region Stockholm har endast 15 av totalt 216 husläkarmottagningar infört ett listningstak på en sådan nivå som innebär att patienterna hamnar i kö.

Vid digital listning ska signering ska ske med BankID samt säkerställa att valet att lista sig är medvetet genom att kryssa i en ruta eller motsvarande. Informationen ska sedan sparas hos vårdgivaren i minst två år för att det ska vara möjligt att följa upp att patienten har godkänt listningen.

Överväganden

Mot bakgrund av de förändringar som har införts, bedömer hälso- och sjukvårdsförvaltningen att möjligheten för vårdgivarna att fortsatt ha möjlighet att använda egna digitala kanaler för att erbjuda patienter listning, bör finnas kvar. Ställningstagandet följer hälso- och sjukvårdsnämndens beslut att ställa krav på förmåga och inte kravställa en specifik teknisk plattform.

Förvaltningen bedömer att det ur ett patientperspektiv är positivt att ha möjlighet att lista sig på flera olika sätt. De förtydliganden som gjorts i tillämpningsanvisningarna avseende information vid digital listning, bör bidra till att patienten fattar ett välinformerat beslut gällande innebörden av omlistningen. Vidare medför kravet på signering med BankID att individen medvetandegörs om sitt beslut och därmed följer ett ansvarstagande för det gjorda valet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Förslaget innebär inga konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård

Förslaget innebär inga konsekvenser för jämlik eller jämställd vård.

Miljökonsekvenser

Förslaget innebär inga konsekvenser avseende miljöaspekter.

Administrativa konsekvenser

Förslaget innebär inga administrativa konsekvenser.

Johan Bratt
Tf. hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Johan Bratt, 2021-03-23

MOTION
2020-11-17

Tydlighet vid val av vårdcentral

Sjukvårdssystemet i Region Stockholm är satt i gungning till följd av digitala vårdgivares etablering av nya vårdcentralerna. Övriga vårdcentraler, såväl privata som i egen regi, larmar om hur de riskerar att förlora en stor mängd patienten till de nya aktörer, vilket kan komma att leda till en drastiskt försämrad ekonomisk situation. Region Stockholm måste ta kontroll över utvecklingen innan vårdcentraler tvingas stänga.

Vi är i grunden positiva till digifysisk vård och anser att det är en förutsättning för att kunna möta patienterna på deras villkor. Däremot måste det ske på lika villkor. Det är dags för ordning och reda i den digitala vården.

Problematiken som uppstått är en konsekvens av bristfällig styrning och ledning från det moderatledda styret i Region Stockholm. Vårdcentraler har tillåtits att etableras innan ordentliga regelverk har funnits på plats. Två nya vårdcentraler ska inte kunna sätta hela primärvården i gungning. Det är djupt problematiskt. Arbetet med digitalisering i sjukvården riskerar dessutom att bli lidande när konflikter fortsätter att prägla den digitala vårdens utveckling.

I slutet av september har cirka 10 000 patienter listat sig på de nya vårdcentralerna. Det motsvarar ungefär en tredjedel av alla besök. Minst sex och en halv procent av de nylistade larmade sedan om att de listat sig mot sitt vetande. Information har även framkommit om att KRY listar patienter på en vårdcentral samtidigt som den andra används för besök, vilket möjliggör ett utnyttjande av regionens stöd vid nyetablering av vårdcentraler. Det är tydligt att gränserna för regionens regelverk tänjs till gränserna.

En utveckling där flera nätläkarbolag för dialog om att öppna ett större antal vårdcentraler över tid riskerar att ytterligare slå sönder befintlig struktur om inte ett tydligt regelverk kommer på plats. Detta blir särskilt problematiskt då tendensen är att nyetablering sker i områden med redan geografiskt god tillgång till vård. Vårdvalens utformning där politiken avhånt sig styrningen av etablering utifrån behov understryks ytterligare. Kommundelar i regionen med behov av vårdcentral står utan medan en kraftig överetablering sker på vissa platser.

MOTION

Signalerna från såväl offentliga som privata vårdcentraler tyder på att många patienter helt enkelt inte förstått att de listat om sig via nätläkarföretagens appar, eller åtminstone inte varit medvetna om att det innebar att de samtidigt slutade vara listade hos sin tidigare vårdcentral. När de vid ett senare tillfälle kontaktar sin tidigare vårdcentral för att få hjälp med något får de beskedet att de inte längre är listade där, varpå de i många fall åter väljer att lista sig som patienter där.

Kry marknadsför sig med reklam som uppmanar personer att söka vård i deras app. Det första som möter den som laddar ner denna app är en uppmaning om att välja Kry som sin vårdcentral, där man omedelbart ser en tydlig knapp för att tacka ja, men måste scrolla längst ned på sidan för att hitta en diskret knapp för att tacka nej. Det är lätt att få intrycket att man måste lista sig hos dessa företag för att fortsätta använda deras appar.

Det här kan få allvarliga ekonomiska konsekvenser för vårdcentralerna. Deras huvudsakliga inkomstkälla är nämligen kapiteringsersättning, det vill säga att de får betalt av regionen utifrån hur många patienter de har listade. Även om ungefär hälften av de patienter som listar om sig av misstag kommer tillbaka inom några månader så innebär det att den ursprungliga vårdcentralen går miste om betydande summor i utebliven kapiteringsersättning, då denna istället går till vårdcentralen där patienterna tillfälligt är listade.

Eftersom patienterna sannolikt upptäcker att de listat om sig av misstag i samband med att de behöver söka vård så riskerar vårdcentralen att gå miste om dessa intäkter, men ändå få ta kostnaderna för att behandla patienten. För nätläkarföretagen som lockar patienter att tillfälligt lista sig hos dem blir förhållandet det omvända, då de kan få stora intäkter från kapiteringsersättningen utan att behöva ta några av kostnaderna efter det första besöket. När detta sker i stor skala hotas inte bara de enskilda vårdcentralernas ekonomi, utan också stabiliteten i hela Hälsovalssystemet.

De gällande ackrediteringsvillkoren för vårdcentral ger möjlighet för patienterna att lista om sig via en särskild valblankett, via 1177.se eller via "av Leverantören anvisad elektronisk väg för underskrift av val". Det är det sistnämnda alternativet som gör det möjligt för nätläkarföretag att på ett vilseledande sätt locka patienter att lista sig hos dem via deras appar.

Socialdemokraterna föreslår därför

MOTION

Att ackrediteringsvillkoren för vårdcentral ändras så att all digital omlistning måste ske via 1177.se.

Talla Alkurdi (S)

Petra Larsson (S)

Victor Harju (S)

Daniel Carlstedt (S)